

Vissa immaterialrättsliga frågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 19 motioner om olika immaterialrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller bl.a. gemenskapspatent, översyn av patent-systemet, privatkopieringsersättning, det civilrättsliga sanktionsdirektivet, leverantörsneutralitet, legalisering av söktjänster på Internet samt handelsavtalet mot piratkopiering och varumärkesförfalskning (ACTA).

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns åtta reservationer, varav två avser utskottets motivering, och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Utskottets överväganden	7
Gemenskapatent m.m.	7
Motionerna	7
Vissa kompletterande uppgifter	7
Utskottets ställningstagande	8
Statligt stöd i patenttvister m.m.	9
Motionerna	9
Vissa kompletterande uppgifter	10
Utskottets ställningstagande	10
Översyn av patentsystemet	11
Motionerna	11
Vissa kompletterande uppgifter	11
Utskottets ställningstagande	11
Alternativa betalningsformer på Internet	12
Motionen	12
Vissa kompletterande uppgifter	12
Utskottets ställningstagande	14
Privatkopieringsersättning	14
Motionen	15
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets ställningstagande	16
Arenarätt	16
Motionerna	16
Vissa kompletterande uppgifter	16
Utskottets ställningstagande	17
Det civilrättsliga sanktionsdirektivet	17
Bakgrund	17
Motionen	18
Vissa kompletterande uppgifter	19
Utskottets ställningstagande	21
Leverantörsneutralitet	22
Vissa kompletterande uppgifter	23
Utskottets ställningstagande	28
Legalisering av söktjänster på Internet	29
Motionen	29
Vissa kompletterande uppgifter	29
Utskottets ställningstagande	30
Handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfalskning (ACTA)	30
Motionerna	31
Vissa kompletterande uppgifter	31
Utskottets ställningstagande	34

Reservationer	36
1. Översyn av patentsystemet, punkt 3 (v, mp)	36
2. Privatkopieringsersättning, punkt 5 (s, v)	36
3. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet, punkt 7 (mp)	37
4. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet, punkt 7 – motiveringen (s)	38
5. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet, punkt 7 – motiveringen (v)	39
6. Leverantörsneutralitet, punkt 8 (mp)	40
7. Legalisering av söktjänster på Internet, punkt 9 (mp)	41
8. Handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfalskning (ACTA), punkt 10 (v, mp)	41
Särskilda yttranden	43
1. Leverantörsneutralitet, punkt 8 (s)	43
2. Leverantörsneutralitet, punkt 8 (v)	43
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	44
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	44
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	45

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Gemenskapatent m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N281 och 2008/09:N383.

2. **Statligt stöd i patenttvister m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N330, 2009/10:N268 yrkandena 1 och 2, 2009/10:N294 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:N393.

3. **Översyn av patentsystemet**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:MJ459 yrkande 29, 2009/10:MJ468 yrkande 7 och 2009/10:N244.

Reservation 1 (v, mp)

4. **Alternativa betalningsformer på Internet**

Riksdagen avslår motion 2009/10:N265.

5. **Privatkopieringsersättning**

Riksdagen avslår motion 2009/10:N372.

Reservation 2 (s, v)

6. **Arenarätt**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N417 och 2009/10:N343.

7. **Det civilrättsliga sanktionsdirektivet**

Riksdagen avslår motion 2009/10:N316 yrkandena 1–3.

Reservation 3 (mp)

Reservation 4 (s) – motiveringen

Reservation 5 (v) – motiveringen

8. **Leverantörsneutralitet**

Riksdagen avslår motion 2009/10:N489.

Reservation 6 (mp)

9. **Legalisering av söktjänster på Internet**

Riksdagen avslår motion 2009/10:N285.

Reservation 7 (mp)

10. **Handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfälskning (ACTA)**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N363 yrkandena 1–3, 2008/09:N433 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:N368 yrkandena 1 och 2.

Reservation 8 (v, mp)

Stockholm den 8 december 2009

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Krister Örnfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp), Renée Jeryd (s) och Eva-Lena Jansson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels sju motioner från allmänna motionstiden hösten 2008,

dels tolv motioner från allmänna motionstiden hösten 2009.

Motionerna rör olika immaterialrättsliga frågor. Motionsyrkandena gäller bl.a. gemenskapspatent, det civilrättsliga sanktionsdirektivet, leverantörsneutralitet och handelsavtalet mot piratkopiering och varumärkesförfalskning (ACTA). En förteckning över behandlade motionsyrkanden finns i bilagan till betänkandet.

Utskottets överväganden

Gemenskapspatent m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som gäller gemenskapspatent och förenklad process för patentansökningar m.m. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete inom EU.

Motionerna

I motion 2008/09:N383 (m) förordas att regeringen till riksdagen ska återkomma med förslag på hur Sverige bäst kan verka för ett gemensamt EU-patent inom unionen.

Förutsättningarna för att kunna förverkliga nya idéer och starta nya verksamheter måste vara goda, framhålls det i motion 2008/09:N281 (s). Som exempel på hinder anförs i motionen att processen med patentansökan är förknippad med stora kostnader och tidsmässigt utdragen eftersom ansökan måste behandlas särskilt i varje EU-land. Andra exempel på hinder som nämns är bl.a. svårigheterna att få lån, bristande tillgång till riskkapital och brist på rådgivning för entreprenörer. Möjligheterna att utveckla entreprenörsklimatet i Sverige bör enligt motionären utredas. Hon anser även att möjligheterna att förenkla processen vid patentansökan i Sverige och att driva en förenklad process i EU bör ses över.

Vissa kompletterande uppgifter

En patentansökan kan lämnas in på tre sätt, som delvis kan kombineras. Patentansökan kan ges in som en nationell ansökan till patentverket i det land eller de länder där man önskar få skydd för uppfinningen. Konventionen om patentsamarbete (Patent Cooperation Treaty, PCT) ger möjlighet för en uppfinnare att ansöka om patent samtidigt i flera av de anslutna länderna genom att ge in en s.k. internationell patentansökan. Den europeiska patentkonventionen (European Patent Convention, EPC) har lett till inrättandet av ett europeiskt patentverk (European Patent Office, EPO). EPO prövar europeiska patentansökningar enligt konventionen och kan bevilja patent som omfattar de konventionsländer som sökanden angett (designerat).

Både PCT och EPC syftar till att göra det enklare och billigare att söka patentskydd internationellt. Genom att patentansökningsförfarandet samordnas minskar det dubbelarbete som det annars innebär om en sökande

ansöker om patent i flera länder via den nationella ansökningsvägen. Resultatet om patentansökan beviljas och patent meddelas enligt konventionerna är att patentskydd endast gäller i varje land för sig.

För att stärka EU:s konkurrenskraft pågår sedan 2000 ett arbete med att förbättra patentsystemet i Europa. Projektet är ett inslag i Lissabonstrategin och syftar till att skapa ett enhetligt patentsystem för gemenskapen (gemenskapspatent) och att inrätta en enhetlig europeisk patentdomstol. Efter att ha legat nere en tid återupptogs 2007 förhandlingarna inom EU om ett gemenskapspatent och en domstolslösning på grundval av ett meddelande från kommissionen (KOM(2007) 165).

Utgångspunkten i de pågående förhandlingarna om en europeisk patentdomstol är att domstolen ska ges jurisdiktion över dels framtida gemenskapspatent, dels nuvarande form av europeiska patent som beviljas enligt EPC. Syftet med gemenskapspatent är att en sökande genom en ansökan ska kunna få ett patent som täcker hela EU. I mars 2009 utfärdade kommissionen en rekommendation till rådet att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar i syfte att ingå ett avtal mellan Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och övriga parter till EPC om inrättande av ett enhetligt system för patenttvister. Rekommendationen innebar att det fanns ett formellt initiativ från kommissionen i domstolsdelen. Rådet fattade därefter i början av sommaren 2009 beslut om att begära ett yttrande från EG-domstolen om huruvida förslaget med domstolslösningen är förenligt med EG-fördraget.

Sverige arbetar intensivt för att en lösning ska komma till stånd avseende domstolsfrågan och ett gemenskapspatent. Gemenskapspatentet och patentdomstolen förhandlas som en paketlösning.

I december 2009 enades konkurrenskraftsrådet om dels en allmän inriktning för gemenskapspatentförordningen, dels rådsslutsatser om en enhetlig europeisk patentdomstol samt några ytterligare frågor som gäller gemenskapspatentet. Överenskommelsen ses som ett viktigt steg på vägen mot en slutlig överenskommelse.

Det nationella förfarandet vid ansökan om patent styrs av internationell harmonisering, men Patent- och registreringsverket (PRV) försöker förenkla det så långt det går. PRV har bl.a. kunddialoger fyra gånger per år med syfte att anpassa systemet efter kundernas önskemål.

Regeringen arbetar med frågan om hur man kan gå vidare med åtgärder för en ökning av patentmedvetandet hos små och medelstora företag samt rådgivning och finansiering främst för små och medelstora företag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller behovet av ett väl fungerande patentsystem och att en enhetlig europeisk domstol och ett gemenskapspatent skulle innebära fördelar för svenska innovatörer. Arbetet med att förbättra patentsystemet i Europa går vidare, och

Sverige deltar aktivt i detta arbete. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att det inte finns skäl för något uttalande från riksdagen med anledning av yrkandena i motionerna 2008/09:N281 (s) och 2008/09:N383 (m). De bör därför avslås.

Statligt stöd i patenttvister m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika former av statligt stöd i patenttvister samt ett motionsyrkande om ökade möjligheter att väcka åtal för patentinfrång.

Motionerna

Det bör övervägas om och i så fall hur staten kan stödja svenska företag i internationella patenttvister, framförs det i motion 2008/09:N330 (m). Som exempel nämns att det skulle kunna handla om att bistå med kompetens eller någon form av förlustgarantier vid internationella patenttvister.

I motion 2009/10:N294 (m) anförts att det kan finnas skäl för Sverige att överväga att verka för mellanstatliga avtal om skiljedomsförfarande vid patenträttsliga tvister mellan svenska och utländska patentinnehavare. Syftet skulle vara att minska kostnaderna för att driva patentprocesser. Vidare sägs att en försäkring som täcker rättegångskostnaderna vid patenttvister kan vara en modell för att öka resurssvaga patentinnehavares möjligheter att värna sina rättigheter. Motionärerna föreslår att en utredning görs om en försäkringsmodell med statliga garantier.

Inrättande av ett statligt "patentförsvarsbolag" för att värna svenska patent föreslås i motion 2009/10:N268 (m). Bolaget skulle förvärva sådana patent som bedöms ha betydande möjligheter att generera licensintäkter. Enligt förslaget skulle avtalet med den ursprungliga patentägaren kunna konstrueras så att det statliga bolaget betalar en köpeskillning för patenten, upplåter licenser och erhåller licensintäkterna. De potentiella licenstagarna skulle på så sätt ha att göra med en ekonomiskt stark motpart. När köpeskillningen täckts av licensintäkter skulle en del av licensintäkterna gå till den ursprungliga patentägaren. Vidare föreslås att staten ska bli mer aktiv när det gäller att beivra brottet patentinfrång. Kravet att åtal endast får väckas av allmän åklagare om åtal av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt bör enligt motionärerna tas bort.

Motionären i motion 2009/10:N393 (m) anser att det bör införas ett system för att ge patenthavare tillräcklig rättshjälp för att kunna försvara sig i domstol mot patentinfrång.

Vissa kompletterande uppgifter

Från Regeringskansliet har följande uppgifter inhämtats. Frågan om försäkringslösningar eller annat statligt stöd när det gäller patentintrång och skydd för patent främst för små och medelstora företag har utretts flera gånger i Regeringskansliet. Det har konstaterats att en statlig försäkring inte går att genomföra eftersom denna blir alltför dyr för staten. En försäkringslösning för patentinnehavare är enligt regeringens mening inte en fråga för staten utan för den privata marknaden. Det finns flera privata alternativ på marknaden när det gäller försäkringslösningar mot patentintrång för företagen.

Enligt Regeringskansliet finns det inte några planer på att staten ska bistå med kompetens eller någon form av förlustgarantier vid internationella tvister.

Regeringen avser dock att vidta åtgärder när det gäller möjligheterna för svenska företag att få hjälp med kompetens och stöd i patentsammanhang när det gäller rådgivning och finansiering.

Enligt Regeringskansliet finns det inte några planer på att bilda ett s.k. ”patentförsvarsbolag” eftersom det inte är önskvärt att staten driver företag på kommersiella marknader. Detta förslag har också implikationer när det gäller regler kring statligt stöd.

Vad gäller motionsyrkandet om en ändring av åtalsprövningsreglerna pågår det arbete på EU-nivå som syftar till att harmonisera det straffrättsliga regelverket på immaterialrättens område. Justitiedepartementet hänvisar till att detta arbete bör avvaktas.

Utskottets ställningstagande

Vad gäller motionsyrkandena om olika former av statligt stöd i patenttvister har utskottet i det föregående lämnat information om inhämtade uppgifter från Regeringskansliet. Med hänvisning till dessa uppgifter avstyrker utskottet berörda yrkanden i motionerna 2008/09:N330, 2009/10:N268, 2009/10:N294 och 2009/10:N393 (alla m).

Vad gäller motionsyrkandet om en ändring av åtalsprövningsreglerna får utskottet hänvisa till det pågående arbetet inom EU som syftar till att harmonisera det straffrättsliga regelverket på immaterialrättens område. Även den nu aktuella delen av motion 2009/10:N268 (m) avstyrks.

Översyn av patentsystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utredningar om förändringar i patentsystemet. Enligt utskottet är det immaterialrättsliga skyddet väsentligt för att främja innovation och kreativitet.

Jämför reservation 1 (v, mp).

Motionerna

Ett tillkännagivande om en utredning av behovet av strategisk forskning angående förändringar i det nuvarande patentsystemet, begärs i motion 2009/10:N244 (c). Motionärerna anser att det behövs konsekvensanalyser för att belysa effekterna av vad eventuella förändringar i patentsystemet skulle innebära på exempelvis bioteknikområdet.

I partimotionerna 2008/09: MJ459 och 2009/10: MJ468 (båda v) framförs att utvecklingsländer behöver få tillgång till modern miljöteknik och att tekniköverföring skulle gynnas genom förändrad patentlagstiftning. Motionärerna anser att det bör göras en översyn av patent- och immateriallagstiftningen för att göra det lättare att sprida grön teknologi till utvecklingsländer.

Vissa kompletterande uppgifter

Kommittén om patentskydd för biotekniska uppfinningar, som bl.a. hade i uppdrag att utvärdera effekterna av genomförandet av direktivet 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar och bedöma behovet av särskilda åtgärder för att underlätta tillgången till patentskyddad teknik inom hälso- och sjukvården samt forskningen, redovisade resultatet av sitt arbete våren 2008 (SOU 2008:20). Beredning av utredningsbetänkandet pågår inom Regeringskansliet. Justitiedepartementet har upplyst att man inte ser något behov av någon annan översyn av patentsystemet avseende biotekniska uppfinningar än den som redan skett.

Frågan om överföring av miljövänlig teknik till utvecklingsländer, vilken motionerna 2008/09: MJ459 och 2009/10: MJ468 (båda v) tar sikte på, är för närvarande föremål för FN:s klimatförhandlingar. EU:s grundläggande position är att det är nödvändigt att skydda och säkerställa immateriella rättigheter, bl.a. patenträttigheter, för att främja teknikutveckling och stimulera investeringar från den privata sektorn.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det immaterialrättsliga skyddet väsentligt för att främja innovation och kreativitet, även inom bioteknik- och miljöteknikområdet. Utskottet är inte berett att föreslå riksdagsinitiativ i frågan om

utredningar om förändringar i patentsystemet. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår de här behandlade yrkandena i motionerna 2009/10:N244 (c), 2008/09:MJ459 (v) och 2009/10:MJ468 (v).

Alternativa betalningsformer på Internet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att utreda alternativa betalningsformer på Internet av upphovsrättsskyddat material.

Motionen

I motion 2009/10:N265 (kd) anføres att regeringen bör utreda alternativa betalningssätt för nedladdning av musik och andra kulturprodukter på Internet. Motionären anför att musik- och förlagsbranschen måste stödjas i att finna nya metoder som underlättar för människor att betala för de tjänster de nyttjar. Det är även viktigt att arbeta direkt gentemot konsumenterna. Arbetet bör särskilt fokusera på de nya villkor som uppstått med anledning av Internet. Det behövs enligt motionären konkreta åtgärder som ger verktyg för att skydda immateriella äganderätter. En sådan åtgärd vore att utreda alternativa betalningsformer för upphovsrätt på nätet. Som ett exempel nämns att man vid nedladdning bör kunna erlägga en form av STIM-avgift för det material man tar del av. På så sätt skulle tillgängligheten till upphovsrättsligt skyddat material öka, samtidigt som upphovsrättsinnehavaren skyddas och får ersättning för sitt verk.

Vissa kompletterande uppgifter

Bakgrund

Genom en ändring i lagen (1969:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (den s.k. upphovsrättslagen) som trädde i kraft den 1 juli 2005 infördes ett uttryckligt krav på lovlig förlaga i upphovsrättslagens bestämmelse om kopiering för privat bruk (12 §). Ett huvudsyfte med lagändringen om lovlig förlaga var att stimulera och ge sunda förutsättningar för utvecklingen av lagliga alternativ för elektronisk försäljning av musik, filmer och annat upphovsrättsligt skyddat material (prop. 2004/05:110, bet. 2004/05:LU27).

I förarbetena till genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter anförde regeringen våren 2009 (prop. 2008/09:67 s. 138) att det pågår en omfattande verksamhet som innebär att upphovsrättsligt skyddat material tillgängliggörs och kopieras via Internet utan rättighetshavarnas samtycke. För att motverka denna utveckling krävdes, enligt regeringen,

en rad olika åtgärder. En del i detta är att öka respekten och förståelsen för upphovsrätten. En annan är att se till att konsumenterna som använder de lagliga alternativen på Internet har ett starkt konsumentskydd. Det är också viktigt att branschen tar sin del av ansvaret och fortsätter att utveckla attraktiva, användarvänliga och prisvärda lagliga alternativ för tillhandahållande av bl.a. musik och film via Internet. För att främja utvecklingen av lagliga, attraktiva och konsumentvänliga sätt att ta del av musik, film, datorspel, litteratur och annat upphovsrättsligt skyddat material via Internet är det emellertid enligt regeringen också nödvändigt att lagstiftaren tar sitt ansvar och skapar tydliga spelregler. I detta ingår att de som tillhandahåller upphovsrättsligt skyddat material måste ha tillgång till effektiva men samtidigt rättssäkra och balanserade möjligheter att ingripa mot den illojala konkurrens som den olagliga kopieringen av upphovsrättsligt skyddat material via Internet innebär.

”Bredbandsavgift”

En särskild utredare (hovrättslagmannen Cecilia Renfors) gavs i augusti 2006 i uppdrag att redovisa utvecklingen samt att överväga och föreslå åtgärder när det gäller vissa upphovsrättsliga frågor på Internet. Utredaren skulle särskilt överväga åtgärder för att stimulera utvecklingen av konsumentvänliga alternativ för tillgång till framför allt musik och film på Internet. Uppdraget redovisades i september 2007 i promemorian Musik och film på Internet – hot eller möjlighet? (Ds 2007:29). I promemorian erinrades om att ett alternativ (till det nuvarande upphovsrättsliga regelsystemet) som förts fram är införandet av någon form av allmän avgift, en ”bredbandsavgift”, som skulle användas för att kompensera rättighetshavarna för det nyttjande som sker på Internet utan deras samtycke. Förslaget går huvudsakligen ut på att alla som har tillgång till bredband skulle betala en avgift eller skatt, vilken skulle omfördelas till rättighetshavarna. Samtidigt skulle rättighetshavarna inte kunna motsätta sig det nyttjande som sker. En bredbandsavgift skulle enligt utredaren frånta rättighetshavarna deras ensamrätt och därmed möjligheten att förfoga över rättigheterna på en ordnad marknad. Den marknad med nättjänster som nu är under utveckling skulle fråntas möjligheten att konkurrera på kommersiella villkor. Möjligheten för rättighetshavarna att få marknadsmässig ersättning för nyttjandet på Internet skulle undergrävas. Den stimulerande effekt som upphovsrätten har när det gäller insatser och investeringar i bl.a. musik och film skulle därmed slås undan. Utredaren påpekade vidare att en ordning med bredbandsavgift inte heller skulle vara förenlig med de internationella åtaganden Sverige har på upphovsrättens område.

Generell avtalslicens

I 3 a kap. upphovsrättslagen (42 a–f §§) finns bestämmelser om avtalslicenser. Bestämmelserna innebär att man kan träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal svenska uphovsmän

på området och därigenom få rätt att använda också verk av upphovsmän som inte företräds av organisationen. Tanken är att en nyttjare genom sitt avtal med den representativa organisationen på ett enklare sätt ska kunna få alla de rättigheter han eller hon behöver för sin verksamhet, samtidigt som berörda upphovsmän får en rimlig ersättning. De utomstående upphovsmännens intressen tillgodoses genom vissa skyddsregler, t.ex. bestämmelser om rätt till ersättning och möjlighet att förbjuda användning. Området för varje avtalslicens är angivet i lag. Det finns för närvarande möjlighet till avtalslicens för exemplarframställning inom myndigheter, företag och organisationer m.fl., för exemplarframställning inom undervisningsverksamhet, för överföring och spridning av verk på arkiv- och biblioteksområdet samt för utsändning och vidareändring av verk i radio och tv.

I Danmark infördes i juli 2008 en generell avtalslicens för att möjliggöra för användare och rättighetshavare företrädda av en representativ organisation att ingå avtal med avtalslicensverkan utan att den specifika avtalslicenssituationen återfinns i lagtexten.

En särskild utredare (professorn Jan Rosén) har fått i uppdrag att bl.a. se över vissa frågor om upphovsrätt (Upphovsrättsutredningen, dir. 2008:37). I ett tillägg till Upphovsutredningen (dir. 2009:65) har utredaren även fått i uppdrag att bl.a. utreda och ta ställning till om en generell avtalslicens bör införas i upphovsrättslagen. Tilläggsuppdraget ska redovisas i ett delbetänkande senast den 31 januari 2010.

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att åtgärder vidtas för att stimulera utvecklingen av konsumentvänliga alternativ för tillgång till bl.a. musik och film på Internet. Utformningen av olika betalningsformer för nättjänster är emellertid främst en fråga för aktörerna på marknaden. Lagstiftarens uppgift är framför allt att skapa tydliga spelregler. I sammanhanget kan dock nämnas det pågående arbetet i Upphovsrättsutredningen med att utreda och ta ställning till om en generell avtalslicens bör införas. Utskottet ser inte skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motion 2009/10:N265 (kd). Den bör således avslås.

Privatkopieringsersättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att privatkopieringsersättningen ska ses över. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom EU.

Jämför reservation 2 (s, v).

Motionen

Ett tillkännagivande om att privatkopieringsersättningen genast ska ses över begärs i motion 2009/10:N372 (m). Enligt motionären är den orimlig och har spelat ut sin roll.

Vissa kompletterande uppgifter

För att i någon mån kompensera för den lagliga kopieringen för privat bruk finns regler i upphovsrättslagen (26 k–m §§) om privatkopieringsersättning (kassettersättning). Därmed avses den ersättning som betalas för anordningar som är särskilt ägnade för framställning av kopior för privat bruk av ljud och rörliga bilder (t.ex. inspelningsbara cd- och dvd-skivor). I direktivet 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället anges att medlemsstaterna får tillåta kopiering för privat bruk under förutsättning att rättighets-havarna får rimlig kompensation (artikel 5.2 b). I samband med genomförandet av direktivet i Sverige höjdes privatkopieringsersättningen något och anpassades till den tekniska utvecklingen, bl.a. genom införande av olika ersättningsnivåer för anordningar för analog upptagning respektive digital upptagning. Vidare infördes en möjlighet till nedsättning av beloppen i vissa fall. Den dåvarande regeringen uttalade i propositionen Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m. (prop. 2004/05:110 s.145 f.) att den avsåg att påbörja en utvärdering av kassettersättningen senast inom tre år från det att de ändringar som föreslogs trätt i kraft. Regeringen uttalade att utvärderingen ska behandla dels frågan om huruvida den tekniska utvecklingen av produkter lett till att ersättningen urholkats, dels frågan om hur ersättningsnivåerna och jämkningsmöjligheterna påverkat ersättningens storlek. I detta sammanhang avsåg regeringen även att behandla frågan om huruvida den ersättningsberättigade kretsen bör utvidgas.

I den särskilde utredarens uppdrag i Upphovsrättsutredningen (se föregående avsnitt om alternativa betalningsformer på Internet) ingår även bl.a. att utreda och ta ställning till vilka krav som bör ställas på en organisation för att den ska vara behörig att kräva in ersättning när det gäller kassettersättning i stället för det nuvarande kravet att organisationen ska företräda ett flertal *svenska* upphovsmän.

I maj 2008 inledde EU-kommissionen ett samråd angående privatkopieringsersättning med berörda parter. Bakgrunden var bl.a. att lagstiftningen i medlemsstaterna ser olika ut och att det innebär att hinder uppstår på EU:s inre marknad.

Vad gäller uppföljningen av bestämmelserna om privatkopieringsersättning har från Justitiedepartementet, enheten för immaterialrätt och transporträtt, inhämtats att enhetens senaste planering var att man borde avvakta

arbetet på EU-nivå och därför göra uppföljningen lite längre fram i tiden. Enhetsplaneringen uppdateras kontinuerligt, och det kan därför komma att bli förändringar i fråga om när uppföljningen kan påbörjas.

Utskottets ställningstagande

Som anförts avsåg den dåvarande regeringen att påbörja en utvärdering av privatkopieringsersättningen senast inom tre år från ikraftträdandet av de nya bestämmelserna i samband med genomförandet av det aktuella direktivet i Sverige. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2005. Regeringskansliet har fortfarande för avsikt att göra en uppföljning av bestämmelserna om privatkopieringsersättning men avvaktar arbetet i fråga inom EU. Mot den bakgrunden saknas, enligt utskottets mening, skäl för riksdagen att nu vidta någon åtgärd med anledning av motionsyrkandet. Motion 2009/10:N372 (m) bör därför avslås.

Arenarätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om s.k. arenarätt. Utskottet hänvisar till riksdagens tidigare ställningstaganden.

Motionerna

I motionerna 2008/09:N417 och 2009/10:N343 av samma motionär (kd) begärs ett tillkännagivande om en utredning av arenarättigheter för evenemang som i dag saknar upphovsrätt.

Vissa kompletterande uppgifter

Motioner med motsvarande innehåll har behandlats av riksdagen vid flera tidigare tillfällen, senast våren 2008 (bet. 2007/08:NU16). Näringsutskottet hänvisade då till ett tidigare betänkande från lagutskottet (bet. 2005/06:LU13), i vilket lagutskottet anförde att det varken i motionerna eller på annat sätt framförts några bärande skäl för att man i Sverige ska överväga att införa ett nytt immaterialrättsligt skydd som, såvitt utskottet kände till, inte förekommer i något annat europeiskt land och inte heller har varit aktuellt inom EU eller i något annat internationellt sammanhang under senare tid.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet finns det inte några planer på någon utredning om arenarättigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till tidigare riksdagsbehandling och anser att riksdagen bör avslå motionerna 2008/09:N417 och 2009/10:N343 (båda kd).

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion som rör de förändringar i upphovsrättslagen som beslutades av riksdagen i februari 2009 i samband med att det s.k. civilrättsliga sanktionsdirektivet införlivades i svensk lagstiftning. Utskottet hänvisar till riksdagens ställningstagande när lagändringarna genomfördes och noterar att en särskild utredare nu tillsatts för att utvärdera effekterna av lagändringarna som gäller skyddet av immateriella rättigheter på Internet.

Jämför reservationerna 3 (mp), 4 (s) och 5 (v).

Bakgrund

Syftet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter (det civilrättsliga sanktionsdirektivet) är att närma medlemsstaternas lagstiftning till varandra när det gäller säkerställandet av skyddet för immateriella rättigheter för att på så sätt uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom ändringar i upphovsrättslagen samt i varumärkeslagen (1960:644), patentlagen (1967:837), mönsterskyddslagen (1970:485), fimalagen (1974:156), lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvlederprodukter och växtförädlarrättslagen (1997:306). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2009.

Lagändringarna innebär bl.a. att domstol har fått möjlighet att ålägga vissa aktörer att ge rättighetshavare information om intrångsgörande varors och tjänsters ursprung och distributionsnät (s.k. informationsföreläggande) samt att ålägga den som begått eller medverkat till ett intrång att bekosta lämpliga åtgärder för att sprida information om domen.

Genom införandet av informationsföreläggande skapades en möjlighet för domstol att ålägga t.ex. en Internetleverantör att ge rättighetshavaren information om intrångsgörande varors och tjänsters ursprung och distributionsnät (53 c–h §§ upphovsrättslagen och motsvarande bestämmelser i övriga immaterialrättsliga lagar). En rättighetshavare kan numera få ut information från en Internetleverantör om den abonnent vars abonnemang har använts vid ett intrång via Internet. För att domstolen ska meddela ett sådant beslut krävs att rättighetshavaren har presenterat tillräckliga bevis –

visat sannolika skäl – för att ett intrång i hans eller hennes rätt har skett med hjälp av den aktuella IP-adressen. Vidare krävs att skälen för åtgärden uppväger den olägenhet eller det men i övrigt som åtgärden innebär för den som drabbas av den eller för något annat motstående intresse. Den abonnent vars information har lämnats ut ska underrättas om detta efter en viss tid. Mottagna personuppgifter måste hanteras i överensstämmelse med personuppgiftslagen (1998:204).

Med ett informationsföreläggande kan rättighetshavaren ta reda på vem som har det abonnemang som har använts för att begå ett intrång via Internet. Rättighetshavaren kan sedan kontakta den enskilda abonnenten och kräva att han eller hon ser till att intrånget upphör. Informationen gör det också möjligt för rättighetshavaren att, när det anses vara motiverat, väcka talan mot den som rättighetshavaren anser vara ansvarig för intrånget eller den som har medverkat till intrånget och t.ex. kräva skadestånd.

De nya bestämmelserna om offentliggörande av domstolsavgöranden (53 h § upphovsrättslagen och motsvarande bestämmelser i övriga immaterialrättsliga lagar) innebär att domstolen, i mål om intrång, får ålägga den som har begått eller medverkat till ett intrång att bekosta lämpliga åtgärder för att sprida information om domen i målet.

Motionen

Motionärerna i kommittémotion 2009/10:N316 (mp) anför att EG-domstolens slutsats i det s.k. Telefónicamålet (mål C-275/06) inte innebär att medlemsstaterna är tvingade att föreskriva en skyldighet för berörda att lämna ut personuppgifter i tvistemål. Trots att Sverige inte hade någon skyldighet till det infördes lagstiftning som enligt motionärerna ger upphovsrättsorganisationer närmast polisiära befogenheter. Flera steg tas som underlättar för rättighetshavare att själva driva rättsprocesser, något som i praktiken ersätter den roll som polis och åklagare tidigare haft i upphovsrättsmål, anför det i motionen.

Enskilda riskerar genom lagändringarna att få betala stora skadestånd och höga rättegångskostnader, vilket kan leda till konkurs. Mot denna bakgrund kan människor komma att betala trots att de är oskyldiga. Enligt dagens rättspraxis har innehavaren av ett Internetabbonemang bevisbördan för att han eller hon inte har genomfört en olaglig fildelning som registrerats på dennes IP-adress. Utvecklingen är oroväckande eftersom det är ytterst enkelt att använda sig av andras nätverk och datorer. Motionärerna anser att regeringen snarast bör tillsätta en utredning för att se hur Internetanvändares integritet och rätt till privatliv kan stärkas i svensk lagstiftning och önskar ett tillkännagivande därom.

Enligt motionärerna finns det också en djupgående motsättning mellan regeringens jakt på fildelare och övrig brottsbekämpning på Internet. Effekterna av lagändringarna befaras omfatta bl.a. ett utökat användande av anonymitetstjänster och s.k. darknets, vilket riskerar att innebära att bl.a.

terrorism, pornografibrott och narkotikabrott blir omöjliga att spåra. Motionärerna begär ett tillkännagivande om vad som anförs i motionen om den s.k. Iprelagstiftningen. Motionärerna anser att de förändringar av upphovsrättslagstiftningen som beslutades av riksdagen i februari 2009 ska upphävas.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

När utskottet våren 2009 behandlade propositionen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område (prop. 2008/09:67, bet. 2008/09:NU11) avstyrkte utskottet två motioner om att propositionen skulle avslås. En av dessa motioner hade delvis en motivering som motsvarade den som nu framställs i motion 2009/10:N316 (mp).

Utskottet framhöll inledningsvis som utgångspunkt för sin behandling av propositionen att det immaterialrättsliga skyddet inte bara är väsentligt för att främja innovation och kreativitet utan att det också är viktigt för att öka sysselsättningen och förbättra konkurrenskraften. Utskottet hänvisade till att detta också påpekas i sanktionsdirektivets ingress liksom att detta skydd är en grundläggande förutsättning för en framgångsrik inre marknad.

Utskottet underströk också vad som anförs i direktivet i fråga om att om det saknas effektiva medel för att skydda immateriella rättigheter minskar intresset för innovation och nyskapande samtidigt som viljan till investeringar dämpas.

Därefter anförde utskottet att Sverige har ställt sig bakom det direktiv som avses bli genomfört genom propositionen och att medlemsstaterna enligt EG-domstolen har ett visst handlingsutrymme när det gäller att införa bestämmelser som ger en rättighetshavare möjligheter till informationsföreläggande mot en Internetleverantör (Telefónicamålet), men att alla medlemsstater är skyldiga att se till att upphovsrätten har ett effektivt skydd också på Internet. Utskottet konstaterade att det är upp till de enskilda medlemsstaterna att avgöra om direktivet ska genomföras på så sätt att rättighetshavarna kan få ut uppgifter om abonnenten bakom en IP-adress eller om ett effektivt skydd för upphovsrätten i den digitala miljön ska åstadkommas på något annat sätt. Detta skulle, anförde utskottet, kunna ske genom att en Internetleverantör ges rätt och skyldighet att – i vart fall under vissa förutsättningar – säga upp ett abonnemang som används för intrång i upphovsrätt och närstående rättigheter. Regeringen har dock valt att inte gå vidare med ett förslag med denna innebörd med hänvisning till att avstängning av Internetabonnemang är en ingripande åtgärd som kan få allvarliga följder för ett samhälle som vårt, där tillgången till Internet är en välfärdsfråga, påpekade utskottet och instämde i regeringens uppfattning. Utskottet delade däremot inte motionärernas uppfattning att man med ytterligare bearbetning skulle kunna uppnå en lagstiftning som såväl är förenlig med direktivet som uppfyller motionärernas krav.

I fråga om fastställande av skadestånd när intrång har begåtts uppsåtligt eller av oaktsamhet anförde utskottet att upphovsrättslagen genom regeringsförslaget tillförs en bestämmelse om att rättighetshavarens intresse av att intrång inte begås ska beaktas och att motsvarande bestämmelser redan finns i samtliga lagar på det industriella rättsskyddets område och i kretsmönsterlagen. Utskottet anförde vidare att den föreslagna regeln inte ger uttryck för någon form av straffliknande skadestånd och inte ska resultera i att mer än rättighetshavarens skada ersätts. Genom att föra in bestämmelsen i upphovsrättslagen ska det även där tydligt framgå att det inte ska löna sig att kalkylera med intrång. Utskottet delade mot denna bakgrund inte motionärernas uppfattning.

Vidare framhöll utskottet att det var en vanligt förekommande missuppfattning om regeringsförslaget att privata aktörer skulle få rättigheter gentemot enskilda medborgare som motsvarar polisens befogenheter. Utskottet ville därför understryka att regeringens förslag om informationsföreläggande endast förändrar rättsordningen på så sätt att en rättighetshavare efter prövning av domstol kan få tillgång till en abonnentuppgift vars avsaknad har utgjort ett hinder mot att redan gällande civilprocessuella och immaterialrättsliga regler kan tillämpas.

Beslut om utvärdering

I propositionen med förslag till genomförande av det civilrättsliga sanktionsdirektivet konstaterade regeringen att den föreslagna möjligheten till informationsföreläggande innehåller ett antal rättssäkerhetsgarantier och därmed är förenlig med grundläggande rättigheter och allmänna principer för gemenskapsrätten. Regeringen tillade att, eftersom det var fråga om ett nytt förfarande, det ändå fanns skäl att omedelbart inleda en utvärdering av hur regleringen påverkat rättighetshavare, Internetleverantörer och konsumenter (prop. 2008/09:67 s. 174 f.). Utvärderingen skulle omfatta en löpande uppföljning av hur många nya ärenden bestämmelserna givit upphov till och hur informationen hade använts, särskilt i vilken utsträckning den hade använts för att skicka ut varningsbrev och för att inleda en domstolsprocess. Utvärderingen skulle även omfatta en löpande uppföljning av andra effekter. Utvärderingen skulle vidare särskilt omfatta en uppföljning av om bestämmelserna i första hand hade använts för att vidta åtgärder mot intrång i stor omfattning. Om utvärderingen gav anledning till det, skulle regeringen föreslå de förändringar av reglerna som behövdes.

Näringsutskottet uttalade sitt stöd för denna utvärdering (bet. 2008/09: NU11 s. 45 f.).

När det gäller utvärderingens inriktning anförde utskottet i huvudsak följande. Det är viktigt att utvärderingen ger en bred bild av de omständigheter under vilka rättighetshavarna begär informationsföreläggande. Domstolarnas beslut i fråga om informationsföreläggande bör belysas i fråga både om bifall och avslag. En central fråga är domstolarnas tillämpning av proportionalitetskravet och om bestämmelserna i första hand används för att

vidta åtgärder mot intrång i stor omfattning. Utvärderingen bör även omfatta frågan om huruvida rättighetshavarnas behov av att få tillgång till begärda uppgifter verkligen blir tillgodosett i befogad omfattning. En annan fråga som bör ges uppmärksamhet är om lagens beviskrav, sannolika skäl, är en lämplig nivå. Av intresse är också hur rättighetshavarna agerar efter att ha fått ut abonnentens identitet. I detta avseende bör det belysas bl.a. hur vanligt det är med varningsbrev och uppgörelser utom rätta. I fråga om de krav som drivs vidare till domstol bör det kartläggas vilka rättegångskostnadsbelopp som döms ut. Det är också av intresse hur rättighetshavarna låter sig företrädas inte bara i domstol utan också vid direktkontakter med de personer som de riktar krav mot. Utskottet önskar dessutom särskilt få kunskap om i vilka fall intrångsgörare åläggs att bekosta åtgärder för att sprida information om dom i mål om intrång på Internet, och då särskilt vilka typer av åtgärder som domstolarnas beslut gäller.

Vidare anförde utskottet bl.a. följande. Regeringen har angivit att den kommer att föreslå regelförändringar, om utvärderingen ger anledning till det. Eftersom utvärderingen också bör ge riksdagen ett underlag för vidare överväganden bör regeringen redovisa resultatet av utvärderingen för riksdagen, oavsett resultatet av det egna ställningstagandet till regelförändringar. En redovisning av resultatet av utvärderingsarbetet bör delges riksdagen i lämpliga former när underlag finns. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkännage för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om utvärderingen av den nya lagstiftningen. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Regeringen beslutade den 23 juli 2009 att tillsätta en särskild utredare (kammarrättslagmannen Helena Jäderblom). Uppdraget ska redovisas senast den 1 augusti 2012 (dir. 2009:68).

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till sitt ställningstagande i samband med att det civilrättsliga sanktionsdirektivet införlivades i svensk lagstiftning då en motion med delvis liknande motivering avslogs av riksdagen. Vidare noterar utskottet att en särskild utredare nu tillsatts för att utvärdera lagändringarna som gäller skyddet av immateriella rättigheter på Internet. Denna utvärdering är viktig, främst med hänsyn till intresset av att upprätthålla en väl avvägd balans mellan den enskildes integritet och skyddet av immateriella rättigheter. Av det sagda följer att utskottet avstyrker motion 2009/10:N316 (mp).

Leverantörsneutralitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att en utredning ska tillsättas om förtydligad leverantörsneutralitet för Internetleverantörer. Utskottet hänvisar till lämnad redogörelse för diskussioner i tidigare förarbeten.

Jämför reservation 6 (mp) och särskilda yttrandena 1 (s) och 2 (v).

Motionen

I motion 2009/10:N489 (fp) föreslås att en utredning om förtydligad leverantörsneutralitet för Internetleverantörer tillsätts. En viktig princip i bekämpandet av brott inom rättsstater är att begränsa ansvar till dem som rimligen bör kunna förutse och vidta åtgärder mot att oförskyllt medverka till brott – utan att följderna för andra vitala samhällsfunktioner på det sättet skadas, påpekar motionären. Hon anför att det med hänsyn till rätt till informationsfrihet och fri kommunikation är orimligt att inskränka brevhemligheten genom att ålägga postdistributörer ansvar för innehållet i de försändelser som distribueras. Endast vid misstanke om ett tillräckligt allvarligt brott kan, efter domstolsbeslut, den enskildes brevhemlighet inskränkas. Motsvarande starka restriktioner gäller vid telefonavlyssning. I ingetdera fallet kan de inblandade leverantörsföretagen hållas ansvariga för att ha distribuerat innehållet eller åläggas att granska det. Att utföra de ingrepp i informationsfriheten som brottsbekämpande myndigheter kan ges tillåtelse till, är reserverat för dessa myndigheter. Denna ansvarsfrihet ("leverantörsneutralitet") är central för att upprätthålla balansen mellan medborgarnas fri- och rättigheter å ena sidan och de brottsbekämpande myndigheternas effektivitet å andra sidan.

Motionären anser att det under senare år har tillkommit lagstiftning som inte alltid har en lika klar uppdelning eller som hotar att nagga leverantörernas ansvarsfrihet i kanten. Som ett exempel nämns bestämmelser i upphovsrättslagen, som baseras på artikel 8.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället, om möjligheten att ålägga Internetleverantörer, vid hot om vite, förbud mot att leverera t.ex. tillgång till ett nätverk om detta kan medföra att upphovsrättsligt skyddade verk olagligen sprids. Genom ett beslut om förbud mot en Internetleverantör som avkunnats i Stockholms tingsrätt har gränsdragningen för vad som ska räknas som medverkan kommit till allmän kännedom. Enligt motionären är många företagare i IT-sektorn osäkra på vilka regler som gäller, och deras kunder är upprörda över att Internetleverantörer i framtiden kan komma att vilja granska trafikinhåll för att skydda sig från rättsliga åtgärder. Motionären anser att regeringen, för att bättre skydda den enskildes

informationsfrihet och stärka Internetleverantörernas neutralitet, bör genomföra en samlad översyn av berörda bestämmelser i bl.a. upphovsrättslagen samt i lagen om elektronisk kommunikation (2003:389) och personuppgiftslagen (2003:204).

Vissa kompletterande uppgifter

Vitesförbud enligt upphovsrättslagen (53 b §)

Av 53 b § upphovsrättslagen framgår att domstol, på yrkande av rättighetshavaren, vid vite får förbjuda den som vidtar eller medverkar till en åtgärd som innebär upphovsrättsintrång eller annan överträdelse som avses i 53 § att fortsätta med åtgärden. Ett vitesförbud kan också meddelas interimistiskt. Bestämmelserna gäller också i fråga om försök eller förberedelse till intrång eller överträdelse som avses i 53 §. Vid en begäran om förbud behöver rättighetshavaren inte, som vid straff och skadestånd, styrka vare sig uppsåt eller oaktsamhet hos den som gör intrång eller medverkar till intrång, och han eller hon behöver inte heller föra bevisning om intrångets skadeverkningar. Den fråga som prövas är om det i objektiv mening föreligger ett intrång.

I samband med att regeringen våren 2005 föreslog att det skulle tas in en uttrycklig bestämmelse i upphovsrättslagen (nuvarande 53 b §) om att vitesförbud också kan meddelas mot den som medverkar till en åtgärd som innebär intrång eller överträdelse i 53 § upphovsrättslagen, uttalade regeringen bl.a. följande (prop. 2004/05:110 s. 337). Artikel 8.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället anger att medlemsstaterna ska se till att rättighetshavare har möjlighet att begära ett föreläggande gentemot mellanhänder vars tjänster utnyttjas av en tredje part för att begå intrång i upphovsrätt eller närstående rättigheter. I stycke 59 i ingressen till direktivet anges att de tjänster som mellanhänder erbjuder kan, i synnerhet i den digitala miljön, i ökande grad utnyttjas av en tredje part för att göra intrång. I många fall är det dessa mellanhänder som har de största möjligheterna att sätta stopp för sådant intrång. Utan att andra tillgängliga sanktioner och möjligheter att vidta rättsliga åtgärder påverkas bör rättighetshavare därför ha möjlighet att begära ett föreläggande mot en mellanhand som i ett nät förmedlar en tredje mans intrång i ett skyddat verk eller annat alster i ett nät.

Regeringen anförde vidare bl.a. följande (prop. 2004/05:110 s. 340). Själva bedrivandet av en leverantörsverksamhet torde normalt inte vara tillräckligt för att en mellanhand ska kunna hållas ansvarig (ens i objektivt hänseende) för att ha främjat olovlig överföring av upphovsrättsligt skyddat material till allmänheten eller olovlig exemplarframställning. Det finns inte någon generell skyldighet för den som vidarebefordrar information att undersöka informationens innehåll. Mot den bakgrunden bör som regel inte heller mellanhandens underlåtenhet att kontrollera om det förekommer

intrångsmaterial i verksamheten anses utgöra ett främjande. För att ett medverkansansvar (i objektiv mening) ska komma i fråga för mellanhanden torde som regel krävas någonting mer än själva tillhandahållandet och bedrivandet av leverantörsverksamheten. Ett exempel på en situation där medverkansansvar kan aktualiseras är när ”intrångsgöraren” har träffat avtal med mellanhanden om rätt att utnyttja dennes serverutrymme och mellanhanden därefter har fått konkreta indikationer på att serverutrymmet används på ett sätt som innebär upphovsrättsintrång. Sådana situationer är enligt regeringens bedömning exempel på när en mellanhand genom främjande, i vart fall i objektivt hänseende, kan komma att anses som medverkande till en överföring till allmänheten och därmed exempel på att det finns möjlighet att ingripa mot mellanhanden med ett vitesförbud när mellanhandens tjänster utnyttjas av en tredje part för att begå upphovsrättsintrång. Möjligheten till ingripande finns alltså även om mellanhanden sedan inte kan göras ansvarig på grund av att de subjektiva kraven för straffrättsligt ansvar inte är uppfyllda, eller på grund av att reglerna om ansvarsfrihet avseende skadestånd, sanktionsavgifter och straff i 16–19 §§ lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster är tillämpliga.

Justitieminister Beatrice Ask besvarade i september 2009 en skriftlig fråga (fr. 2008/09:1227) från Camilla Lindberg (fp) om hon avser att vidta några åtgärder för att precisera medverkansbegreppet för att skydda Internetleverantörer och deras kunder. I sitt svar uppgav statsrådet huvudsakligen följande. Frågan är ställd med anledning av att Stockholms tingsrätt nyligen har förbjudit Internetleverantören Black Internet AB, vid äventyr av vite, att för allmänheten tillgängliggöra vissa musikalbum, filmverk och tv-serier genom att tillhandahålla uppkoppling till Internet till de tjänster som tillhandahålls via The Pirate Bay. Beslutet har överklagats. Medverkan är ett begrepp som förekommer i bl.a. brottsbalken och upphovsrättslagen. Enligt upphovsrättslagen kan den som medverkar till ett intrång vid vite förbjudas att fortsätta med åtgärden. Ett sådant beslut förutsätter inte att aktören i fråga kan hållas ansvarig för intrånget, utan handlar om att domstolen kan besluta om att aktören måste vidta åtgärder för att sätta stopp för ett intrång. Det kan alltså även riktas mot den som varken agerat uppsåtligt eller oaktsamt. Den omständigheten att vissa aktörer, exempelvis Internetleverantörer, omfattas av särskilda regler om ansvarsfrihet hindrar inte heller i sig att ett vitesföreläggande riktas mot dem. Att förelägganden även ska kunna riktas mot sådana mellanhänder följer av artikel 8.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. De närmare gränserna för vad som är att betrakta som medverkan är en fråga för domstolarna att bedöma i varje enskilt fall. Det är bl.a. den frågan som för närvarande är föremål för domstolsprövning. Med hänvisning till det anförda avsåg justitieministern inte att vidta några åtgärder för att precisera medverkansbegreppet.

Enligt Regeringskansliet är det inte aktuellt med någon omförhandling av artikel 8.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället.

Lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster trädde i kraft den 1 juli 2002. Genom lagen genomförs i huvudsak direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden. Med informationssamhällets tjänster avses tjänster som normalt utförs mot ersättning och som tillhandahålls på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare. Lagen innehåller bestämmelser om viss ansvarsfrihet för tjänsteleverantörer som fungerar som mellanhänder, dvs. som bara överför eller lagrar information som lämnats av andra (16–19 §§). Sådana leverantörer ska under vissa förutsättningar inte på grund av innehållet i informationen kunna åläggas att ersätta skada eller betala sanktionsavgift. De får vidare dömas till ansvar för brott som avser innehållet i informationen endast om brottet begåtts uppsåtligen. Ansvarsfrihetsreglerna i lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster hindrar däremot inte att vitesförelägganden riktas mot denna typ av mellanhänder (prop. 2001/02:150 s. 96 f.).

Tystnadsplikt för Internetleverantörer enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Enligt 6 kap. 20 § lagen om elektronisk kommunikation får Internetleverantörer och andra privata aktörer som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst inte obehörigen föra vidare eller utnyttja vissa uppgifter som de har fått tillgång till i sin verksamhet. Denna tystnadsplikt omfattar uppgifter om abonnemang, uppgifter om innehållet i ett elektroniskt meddelande och andra uppgifter som angår ett särskilt elektroniskt meddelande. Uppgifter som omfattas av tystnadsplikten ska enligt 6 kap. 22 § lagen om elektronisk kommunikation i vissa fall lämnas ut till berörda myndigheter. Dessutom ger bestämmelserna om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning (se bl.a. 27 kap. 18 och 19 §§ rättegångsbalken) polis och åklagare ytterligare möjligheter att få tillgång till information som finns hos exempelvis en Internetleverantör. Tystnadsplikten kan också brytas i civilrättsliga processer, t.ex. vid edition och beslut om informationsföreläggande, eftersom utlämnandet i dessa fall inte är obehörigt (prop. 2008/09:67 s. 143).

Informationsföreläggande enligt upphovsrättslagen (53 c §)

Som anfördes i avsnittet om det civilrättsliga sanktionsdirektivet genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter genom ändringar i bl.a. upphovsrättslagen den 1 april 2009. Genom införandet av informationsföreläggande skapades en möjlighet för domstol att ålägga t.ex. en Internetleverantör att ge rättighetshavaren information om intrångsgörande varors och tjänsters ursprung och distributionsnät.

I förarbetena anfördes bl.a. följande (prop. 2008/09:67 s. 134 f.). Utgångspunkten är att rättighetshavaren även ska kunna erhålla information om intrång som begås via Internet. Sådan information ska, enligt artikel 8.1 c, bl.a. kunna erhållas från den som har tillhandahållit en tjänst som har använts för att begå intrånget. Detta uttryck omfattar bl.a. intrångsgörarens Internetleverantör. Av artikel 8.3 e framgår dock att skyldigheten att lämna information inte ska påverka andra bestämmelser som reglerar behandling av personuppgifter. Detta aktualiserar frågan hur rätten till information förhåller sig till de bestämmelser som begränsar när t.ex. en Internetleverantör får lämna ut personuppgifter. Sådana bestämmelser finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation, vilka har genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen respektive lagen om elektronisk kommunikation.

I förarbetena anfördes vidare bl.a. följande (prop. 2008/09:67 s. 136 f.). Den 29 januari 2008 meddelade EG-domstolen dom i *Telefónica (C-275/06)*. Vad gäller just innebörden av direktivets bestämmelse om rätt till information och dess förhållande till bestämmelserna om skydd för privatlivet framgår bl.a. följande. Direktiv 2002/58/EG ålägger bl.a. Internetleverantörer en principiell tystnadsplikt. Medlemsstaterna får dock införa undantag från denna tystnadsplikt, bl.a. när det är nödvändigt för att skydda någon annans fri- och rättigheter. Motsvarande undantag tillåts enligt direktiv 95/46/EG. Det är alltså möjligt att göra undantag från tystnadsplikten för att skydda den grundläggande rätten till egendom, inklusive immateriell egendom. Det innebär att en Internetleverantörs tystnadsplikt får begränsas för att en rättighetshavare ska kunna vidta civilrättsliga åtgärder i syfte att skydda sina immateriella rättigheter. De EG-rättsliga reglerna till skydd för personuppgifter och integritet, som är avsedda att precisera Europakonventionens krav på skydd för privatlivet, hindrar alltså inte att medlemsstaterna inför en skyldighet för t.ex. Internetleverantörer att ge rättighetshavare uppgifter om vem som har haft en viss IP-adress när den har använts för att begå ett intrång via Internet. Bestämmelserna om rätt till information i direktiv 2004/48/EG innebär emellertid inte någon skyldighet att införa sådana bestämmelser, eftersom artikel 8.3 e ger medlemsstaterna en rätt att begränsa rättighetshavarnas tillgång till person-

uppgifter. Medlemsstaterna får alltså inskränka Internetleverantörernas tystnadsplikt för att skydda immateriella rättigheter, men de får också begränsa rätten till information för att skydda personuppgifter. Detta ger medlemsstaterna nödvändigt utrymme för eget skön. När medlemsstaterna utnyttjar detta skön måste de se till att uppnå en korrekt balans mellan de olika grundläggande rättigheter som åtnjuter skydd enligt gemenskapens rättsordning. Rätten till skydd för privatliv, å den ena sidan, måste alltså förenas med rätten till skydd för egendom och rätten till effektivt rättsmedel, å den andra sidan. Medlemsstaterna måste också se till att regleringen och dess tillämpning inte kommer i konflikt med andra allmänna principer för gemenskapsrätten, såsom proportionalitetsprincipen. Bestämmelserna om skydd för bl.a. personuppgifter hindrar inte att rättighetshavare ges en möjlighet att få information från en Internetleverantör om vilken abonnent som har haft en viss IP-adress när den har använts för att begå ett intrång via Internet. Medlemsstaterna får emellertid, enligt artikel 8.3 e i direktivet, begränsa skyldigheten att lämna information som är personuppgifter. Det är alltså upp till de enskilda medlemsstaterna, med tillgodoseende av såväl intresset av skydd för immateriell egendom som intresset av skydd för privatlivet, att avgöra om rättighetshavarna ska ha denna möjlighet, eller om ett effektivt skydd för immateriella rättigheter i den digitala miljön ska åstadkommas på något annat sätt.

Vidare anfördes i propositionen (prop. 2008/09:67 s.143) att eftersom rätten till information alltså föreslås gälla även gentemot Internetleverantörer bör något mer sägas om hur skyldigheten att tillhandahålla information kommer att förhålla sig till den tystnadsplikt som gäller för bl.a. Internetleverantörer enligt 6 kap. 20 § lagen om elektronisk kommunikation. Redan i dag gäller att bestämmelserna om vittnesförhör och edition i 36 och 38 kap. rättegångsbalken har företräde framför nämnda tystnadsplikt, eftersom dessa bestämmelser inte innehåller något undantag för sådan information (Fitger, Rättegångsbalken, del 3, s. 36:19 och RH 1997:46. Jfr prop. 2002/03:74 s. 45 f. angående motsvarande fråga i brottmål). I den mån inte annat anges i bestämmelserna om rätt till information kommer därför även dessa att ha företräde framför nämnda tystnadsplikt. Tystnadsplikten i 6 kap. 20 § är dessutom utformad så att den endast innebär ett förbud mot att *obehörigen* föra vidare eller utnyttja viss information. Den typen av tystnadsplikt är därmed underordnad andra bestämmelser som innebär att information ska lämnas ut, eftersom utlämnandet i sådana fall inte är obehörigt (jfr t.ex. prop. 1979/80:2, del A, s. 399). Det krävs alltså inte några särskilda lagändringar för att de nya bestämmelserna om informationsföreläggande ska få företräde framför nämnda tystnadsplikt.

Behandling av personuppgifter

Personuppgiftslagen (1998:204) innehåller bestämmelser som syftar till att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. I 10 § finns grundläggande bestämmelser om när

behandling av personuppgifter är tillåten. Av punkten b) framgår att personuppgifter får behandlas när det är nödvändigt för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig skyldighet. Det innebär bl.a. att personuppgiftslagen inte hindrar att man lämnar ut personuppgifter när denna skyldighet följer av lag eller när en domstol har beslutat att så ska ske. Av punkten f) framgår att personuppgifter även får behandlas när det är nödvändigt för att ett ändamål som rör ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige eller hos en sådan tredje man till vilken personuppgifterna lämnas ut ska kunna tillgodoseas, om detta intresse väger tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten. I sådana fall får man alltså behandla, exempelvis lämna ut, personuppgifter även om det inte finns någon skyldighet att göra detta, dock kan ett utlämnande i vissa fall vara förbjudet enligt annan lagstiftning. Vidare gäller, enligt 21 § första stycket, att personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, exempelvis immaterialrättsintrång, endast får behandlas av myndigheter. Enligt 21 § tredje stycket får dock regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om undantag från förbudet i första stycket. Dessutom gäller enligt 53 g § upphovsrättslagen att personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott enligt 53 §, trots förbudet i 21 § personuppgiftslagen, får behandlas om detta är nödvändigt för att ett rättsligt anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras.

Utskottets ställningstagande

I samband med att regeringen våren 2005 föreslog att det skulle tas in en uttrycklig bestämmelse i upphovsrättslagen (53 b §) om att vitesförbud också kan meddelas mot den som medverkar till en åtgärd som innebär intrång i upphovsrätt eller närstående rättigheter, förde regeringen, som framgått av nyss lämnad redovisning, i förarbetena en utförlig diskussion om medverkandebegreppet vid olaglig spridning av upphovsrättsligt material. Regeringen redogjorde också för förhållandet mellan vitesförbudet i 53 b § upphovsrättslagen och de subjektiva kraven för straffrättsligt ansvar och reglerna om ansvarsfrihet i lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster. I samband med införandet av informationsföreläggande i 53 c § upphovsrättslagen diskuterades i förarbetena förhållandet mellan den bestämmelsen och bestämmelser i personuppgiftslagen och lagen om elektronisk kommunikation som begränsar när en Internetleverantör får lämna ut personuppgifter.

Enligt utskottets mening finns det mot bakgrund av den lämnade redogörelsen i det föregående inte skäl att initiera en utredning om förtydligad leverantörsneutralitet för Internetleverantörer. Motion 2009/10:N489 (fp) avstyrks därför.

Legalisering av söktjänster på Internet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande med krav på ett lagförslag där det ska framgå att det är lagligt att bedriva söktjänster på Internet. Utskottet erinrar om gällande bestämmelser och finner inte anledning till någon åtgärd från riksdagens sida.

Jämför reservation 7 (mp).

Motionen

I motion 2009/10:N285 (mp) anføres att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att återkomma med ett lagförslag där det framgår att det i Sverige är lagligt att bedriva söktjänster på Internet. Motionärerna anför att det ”inte är rimligt att det just på Internet ska vara olagligt om det händer att träffar i en sökning refererar till personer som för tillfället begår handlingar som anses olagliga”.

Vissa kompletterande uppgifter

Straffrättsligt medverkansansvar

I upphovsrättslagen (53 §) föreskrivs att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet gör intrång i upphovsrätten straffas med böter eller fängelse i högst två år. För försök eller förberedelse till brott mot bestämmelsen döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken. Eftersom fängelse är föreskrivet för brottet är även medverkan till sådant brott straffbart enligt 23 kap. 4 § första stycket brottsbalken. Enligt denna straffbestämmelse krävs för straffrättsligt medverkansansvar att någon främjat gärningen med råd eller dåd. För att det ska vara fråga om straffbar medverkan måste det röra sig om ett främjande som antingen fysiskt eller psykiskt har övat inflytande på brottets tillkomst eller utförande. Medverkansansvar förutsätter däremot inte att det som en person bidrar med utgör en betingelse för att gärningen ska komma till stånd. Medverkansansvar kan drabba även den som obetydligt bidragit till den brottsliga gärningen. Varje medverkande bedöms efter det uppsåt eller den oaktsamhet som ligger honom eller henne till last.

Lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster

Som anförts i föregående avsnitt om leverantörsneutralitet avses med informationssamhällets tjänster sådana tjänster som normalt utförs mot ersättning och som tillhandahålls på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare. I begreppet informationssamhällets tjänster ingår en mängd olika tjänster, såsom informationstjänster och

söktjänster. I propositionen om lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, m.m. (prop. 2001/02:150 s. 56 f.) anförde regeringen, angående betydelsen av förutsättningen att tjänsten ”normalt utförs mot ersättning”, att det räcker med att tjänsten i fråga normalt är av ekonomisk betydelse. Kravet på ersättning innebär enligt regeringen inte att tjänsten måste betalas av den som mottar den, utan torde innefatta varje form av direkt eller indirekt ekonomisk gottgörelse. Det är t.ex. givet att marknadsföring online är en informationssamhällets tjänst, även om sådan endast indirekt betalas av konsumenterna som kollektiv. Vidare omfattas sådana för mottagarna avgiftsfria tjänster som sökmotorer, informationstjänster m.m. som finansieras med t.ex. reklamintäkter. Med ”normalt” avses enligt regeringen vidare vad som är normalt för tjänsten i allmänhet och inte vad som är normalt för en viss tjänsteleverantör.

I det föregående avsnittet om leverantörsneutralitet redogjordes för att lagen innehåller bestämmelser om viss ansvarsfrihet för tjänsteleverantörer (fysisk eller juridisk person som tillhandahåller någon av informationssamhällets tjänster).

Utskottets ställningstagande

För straffrättsligt medverkansansvar fordras att någon främjat gärningen med råd eller dåd. För att det ska vara fråga om straffbar medverkan krävs att de subjektiva rekvisiten är uppfyllda (uppsåt eller grov oaktsamhet). Dessa bestämmelser gäller även i ”Internetmiljö”. I lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster finns dessutom bestämmelser om viss ansvarsfrihet för s.k. tjänsteleverantörer (fysisk eller juridisk person som tillhandahåller någon av informationssamhällets tjänster).

Med hänvisning till det anförda finner utskottet inte anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet. Riksdagen bör således avslå motion 2009/10:N285 (mp).

Handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfalskning (ACTA)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motioner som gäller förhandlingarna om det s.k. ACTA-avtalet. Utskottet hänvisar till att Sveriges inriktning i förhandlingsarbetet i stora delar är i enlighet med vad motionärerna förespråkar.

Jämför reservation 8 (v, mp).

Motionerna

Förhandlingarna om det s.k. ACTA-avtalet (Anti-Counterfeiting Trade Agreement) behandlas i motionerna 2008/09:N433 och 2009/10:N368 (båda m). Enligt motionärerna bör Sverige verka för att avtalet förhandlas fram i full öppenhet. Vidare bör säkerställas att det inte sluts något avtal som innebär inskränkningar i den svenska yttrande- och informationsfriheten, vare sig genom censur eller genom att användare blockeras från Internet. Det är, anförts i motionerna, angeläget att dagens integritetsskydd förblir intakt både på Internet och i den fysiska världen, exempelvis vid gränskontroller.

Även i motion 2008/09:N363 (mp) framhålls vikten av öppenhet i processen kring ACTA-förhandlingarna. Motionärerna anser att regeringen dels bör offentliggöra så mycket den kan om förhandlingarna, dels bör verka inom EU för en öppenhet kring förhandlingarna. Vidare bör regeringen agera för att avtalet inte ska innebära krav på ytterligare integritetskränkande åtgärder vid gränskontroller eller på Internet. Regeringen bör även verka för att avtalet inte försämrar tillgången till billiga mediciner i fattiga länder.

Vissa kompletterande uppgifter

Förhandlingar om ACTA

Sedan i juni 2008 pågår förhandlingar om ACTA – ett handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfalskning. De förhandlande parterna är Australien, EU och dess medlemsstater, Förenta staterna, Japan, Kanada, Marocko, Mexiko, Nya Zeeland, Schweiz, Singapore och Sydkorea. Huvudsyftet med ACTA är att förbättra respekten för redan befintliga immateriella rättigheter.

I förhandlingar om handelsavtal är det normalt sett praxis att parterna åtar sig att inte röja information om innehållet i förhandlingarna innan parterna kommit överens om att så kan ske. I normalfallet offentliggörs innehållet först i ett slutskede av förhandlingarna. ACTA-förhandlingarna inleddes under förutsättningen att förhandlingsparterna inte får röja innehållet i förhandlingsdokument. Enskilda förhandlingsparters inställning i fråga om öppenhet har betydelse för tillämpningen av svenska sekretessbestämmelser. Enligt 15 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess för uppgift som rör Sveriges förbindelse med bl.a. annan stat om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Om en förhandlingspart önskar att innehållet i en internationell förhandling hålls hemligt, kan det alltså leda till bedömningen att ett röjande av uppgifter om innehållet skulle skada Sveriges förbindelse med det landet.

Regeringen ger fortlopande information och har överläggningar med näringsutskottet angående ACTA-förhandlingarna. Ledamöterna har haft möjlighet att ta del av de förhandlingstexter som regeringen haft att ta ställ-

ning till. Informationen om ACTA-förhandlingarna ges efter beslut om tystnadsplikt för ledamöterna enligt 4 kap. 17 § riksdagsordningen. Regeringen har i sin förhandlingsposition framhållit att Sverige bör verka dels för att förhandlingsprocessen öppnas på så sätt att det blir möjligt att offentliggöra och ta in synpunkter på förslag, dels för att tillräcklig tid ges för information och förankring. Vid sin överläggning om ACTA-förhandlingarna i februari 2009 underströk näringsutskottet särskilt betydelsen av detta (se prot. 2008/09:32 § 5).

Enligt Justitiedepartementet har Sverige i EU-kretsen starkt drivit frågan om öppenhet och fått stöd från ett stort antal andra medlemsstater. Vid en förhandlingsrunda i december 2008 väckte EU denna fråga med övriga parter i ACTA-förhandlingarna och parterna enades om att öka insynen i förhandlingarna. Parterna i ACTA-förhandlingarna enades därefter under våren 2009 om att offentliggöra ett dokument som beskriver bakgrunden till, syftet med och innehållet i de pågående förhandlingarna. Innehållet i dokumentet uppdaterades i november 2009. Under 2009 beslutades också att man skulle offentliggöra preliminär dagordning inför respektive förhandlingsrunda.

Sveriges utgångspunkt är att de rättsliga lösningarna i ACTA ska rymmas inom ramarna för vad som vid aktuell förhandlingstidpunkt gäller i Sverige och/eller inom gemenskapen. Sverige verkar för att bestämmelserna i avtalet ska vara proportionella, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter.

Näringsutskottet beslutade i april 2009 att avslå en begäran om utskottsinitiativ rörande ACTA-förhandlingarna (se prot. 2008/09:40 § 3). Enligt förslaget till initiativ skulle utskottet föreslå riksdagen att tillkänna för regeringen som sin mening att regeringen dels bör tillgängliggöra alla dokument om ACTA-förhandlingarna som påverkar svenska förhållanden, dels bör undersöka möjligheten att återkalla kommissionens mandat att förhandla om ACTA under sekretess. Vid sitt beslut om avslag på begäran om initiativ hänvisade utskottet bl.a. till att den svenska positionen, som utskottet ställt sig bakom, är att Sverige ska verka för att ACTA ska rymmas inom ramarna för gällande rätt. För det fall att ACTA ändå skulle bedömas föranleda ändringar av svensk rätt framhöll utskottet att det enligt 10 kap. 2 § regeringsformen krävs att riksdagen godkänner såväl ACTA-avtalet som regeringens förslag till lagändringar. Utskottet gjorde vidare, med hänvisning till att det i ACTA-förhandlingarna är ett antal länder som inte går med på att innehållet i förhandlingsdokumenten ska offentliggöras i detta skede av förhandlingarna, bedömningen att ett röjande av innehållet skulle störa Sveriges mellanfolkliga förbindelser. Utskottet redogjorde för Sveriges och EU:s ansträngningar för ökad öppenhet i processen och hänvisade till vad regeringen i sin förhandlingsposition framhållit om att Sverige bör verka dels för att förhandlingsprocessen öpp-

nas på så sätt att det blir möjligt att offentliggöra och ta in synpunkter på förslag, dels för att tillräcklig tid ges för information och förankring samt hänvisade till att utskottet särskilt understrukit betydelsen av detta.

Vid näringsutskottets överläggning i september 2009 om komplettering av den svenska ståndpunkten gällande ACTA beslutades att Sverige i förhandlingarna ska kunna godta även justeringar av gällande regelverk som inte gäller straffskärpning eller nykriminalisering eller innefattar utvidgning av eller införande av nya straffprocessuella tvångsmedel, om resultatet fortfarande är proportionerligt, rättssäkert och väl avvägt med hänsyn till integritetsaspekter. Utskottet betonade samtidigt vikten av att regeringen återkommer till utskottet för information och eventuell ny överläggning om de fortsatta stegen i förhandlingarna, särskilt om förhandlingarna aktualiserar nya förslag om justeringar av gällande regelverk (se prot. 2009/10:2 § 3).

Justitieminister Beatrice Ask svarade i april 2009 på en skriftlig fråga (fr. 2008/09:839) från Max Andersson (mp) om vilka åtgärder ministern avser att vidta för att säkerställa att det planerade ACTA-avtalet inte kommer att leda till att resenärer i framtiden kommer att bli undersökta av tulltjänstemän som kontrollerar att de inte bär på falska märkeskläder eller har piratkopierad musik på sin dator eller Ipod. Statsrådet anförde bl.a. följande. Avtalet är avsett att fokusera på varumärkesförfalskning och piratkopiering som väsentligt påverkar kommersiella intressen. Som regeringen tidigare påpekat, bl.a. i en faktapromemoria om ACTA-förhandlingarna (2008/09:FPM24), verkar Sverige för att ACTA ska innehålla balanserade regler, metoder och samarbeten. Regeringens utgångspunkt är att de rättsliga lösningar som väljs ska rymmas inom ramarna för vad som redan gäller i Sverige. Bestämmelserna måste vara proportionella, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter. Sveriges linje är alltså tydlig: ACTA-avtalet ska inte innebära att tullen ges utökade möjligheter att genomsöka resenärers personliga bagage (inklusive kläder, datorer och Ipod). Sverige agerar i enlighet med denna linje och har starkt stöd av många andra stater. Även EU-kommissionen har varit tydlig med att ACTA inte ska innebära att tullen ges utökade möjligheter att genomsöka resenärers personliga bagage.

I det dokument om ACTA som offentliggjordes under våren 2009 uppges att avtalet kommer att vara förenligt med Världshandelsorganisationens (WTO) avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS-avtalet) och respektera deklARATIONEN om TRIPS-avtalet och hälsa (se nedan). Vidare anges att ACTA syftar till att bygga på existerande internationella regler angående immateriella rättigheter, särskilt TRIPS-avtalet, och är avsett att behandla ett antal frågor om säkerställande av skydd där de involverande parterna har funnit att internationella överenskomna standarder saknas eller behöver stärkas.

TRIPS-avtalet

TRIPS-avtalet innehåller bestämmelser om patent och upphovsrätt m.m. I samband med att den s.k. Doharundan inleddes 2001 antogs en särskild deklARATION om TRIPS-avtalet och hälsa, där det konstaterades att immaterialrätten är viktig för att främja ny utveckling av mediciner, samtidigt som TRIPS-avtalet måste implementeras på ett sätt som kan öka fattiga länders tillgång till läkemedel. Det fastslogs också att TRIPS-avtalet inte skulle kunna användas för att hindra länder att vidta åtgärder för att främja den nationella hälsan. Deklarationen klargjorde TRIPS-avtalets flexibilitet när det gäller möjligheterna till s.k. tvånglicensiering, huvudsakligen för landets egna behov. Med tvångslicens avses licens utan patenthavarens samtycke för att kunna t.ex. producera den patentskyddade produkten.

WTO-medlemmarna kom i augusti 2003 överens om nya regler. Dessa tillåter utfärdande av tvångslicenser för tillverkning av läkemedel som ska exporteras till utvecklingsländer med allvarliga hälsoproblem som saknar egen tillverkningskapacitet. Systemet med tvångslicensiering för tillverkning av läkemedel för export kommer i fråga först när produkten är patentskyddad i exportlandet. Om produkten är patentskyddad i importlandet behövs en tvångslicens även där.

Inom EU genomfördes WTO-beslutet genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 816/2006 om tvångslicensiering av patent för tillverkning av läkemedelsprodukter för export till länder med folkhälsoproblem, vilken antogs i maj 2006.

Näringsutskottet har tidigare, bl.a. i betänkande 2007/08:NU9, redovisat uppfattningen att utvecklingen av biotekniska produkter kräver stora investeringar i forskning och utveckling och att det immaterialrättsliga skyddet mot denna bakgrund är av avgörande betydelse för verksamheten. Därför är det av stort värde att politiska lösningar kommer fram som underlättar utvecklingsländernas tillgång till läkemedel utan att underminera patentsystemet, anförde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Regeringen ger fortlöpande information och har överläggningar med utskottet angående ACTA-förhandlingarna. Regeringen har i sin förhandlingsposition framhållit att Sverige bör verka dels för att förhandlingsprocessen öppnas på så sätt att det blir möjligt att offentliggöra och ta in synpunkter på förslag, dels att tillräcklig tid ges för information och förankring. Utskottet har särskilt understrukit betydelsen av detta. Sverige har i EU-kretsen starkt drivit frågan om öppenhet. Parterna i ACTA-förhandlingarna beslutade under våren 2009 att offentliggöra ett dokument som beskriver bakgrunden till, syftet med och innehållet i de pågående förhandlingarna. Innehållet i dokumentet uppdaterades i november 2009. Det har under 2009 även beslutats att preliminär dagordning inför respektive förhandlingsrunda ska offentliggöras. Sverige fortsätter att arbeta för öppenhet i proces-

sen. Sverige verkar även för att de rättsliga lösningarna i ACTA ska rymmas inom ramarna för vad som vid aktuell förhandlingstidpunkt gäller i Sverige och/eller inom gemenskapen. Sverige verkar för att bestämmelserna i ACTA-avtalet ska vara proportionella, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter.

Vad gäller tillgången till billiga läkemedel i fattiga länder kommer, enligt det under våren 2009 offentliggjorda dokumentet, ACTA-avtalet att vara förenligt med Världshandelsorganisationens (WTO) avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPS-avtalet) och respektera deklARATIONEN om TRIPS-avtalet och hälsa.

Utskottet kan konstatera att Sveriges inriktning i förhandlingsarbetet i stora delar är i enlighet med vad motionärerna förespråkar. Utskottet anser därför att riksdagen bör avslå motionerna 2008/09:N363 (mp), 2008/09:N433 (m) och 2009/10:N368 (m).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Översyn av patentsystemet, punkt 3 (v, mp)

av Kent Persson (v) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09: MJ459 yrkande 29, 2009/10: MJ468 yrkande 7 och 2009/10: N244.

Ställningstagande

Utvecklingsländer behöver få tillgång till modern miljöteknik för att ha möjlighet att minska sina egna utsläpp och för att utvecklas. Vi anser att tekniköverföringen skulle gynnas genom en förändrad patentlagstiftning. Det bör därför göras en översyn av patent- och immateriallagstiftningen för att göra det lättare att sprida grön teknologi till utvecklingsländer.

Vi anser även att det behövs konsekvensanalyser för att belysa effekterna av vad eventuella förändringar i patentsystemet skulle innebära på exempelvis bioteknikområdet. Regeringen bör utreda frågan om behovet av strategisk forskning angående förändringar i det nuvarande patentsystemet.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till berörda yrkanden i motionerna 2008/09: MJ459 (v), 2009/10: MJ468 (v) och 2009/10: N244 (c), som sin mening ge regeringen till känna.

2. Privatkopieringsersättning, punkt 5 (s, v)

av Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Krister Örnfjäder (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Renée Jeryd (s) och Eva-Lena Jansson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2009/10: N372.

Ställningstagande

Den socialdemokratiska regeringen avsåg att påbörja en utvärdering av privatkopieringsersättningen senast inom tre år från ikraftträdandet av de nya bestämmelserna i samband med genomförandet av direktivet 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället i Sverige. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2005. Regeringen uttalade att utvärderingen ska behandla dels frågan om huruvida den tekniska utvecklingen av produkter lett till att ersättningen urholkats, dels frågan om hur ersättningsnivåerna och jämningsmöjligheterna påverkat ersättningens storlek. I detta sammanhang avsåg regeringen även att behandla frågan om huruvida den ersättningsberättigade kretsen bör utvidgas.

Vi anser att det är angeläget att utvärderingen nu genomförs. Ett sätt att göra en sådan utvärdering skulle kunna vara att ge en upphovsrättskommission, som vi tidigare föreslagit bör tillsättas, detta i uppdrag. I likhet med motionären i motion 2009/10:N372 (m) anser vi således att en utvärdering av privatkopieringsersättningen bör göras men inom ramen för en upphovsrättskommission.

3. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet, punkt 7 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N316 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Jag anser att den s.k. Ipredlagstiftningen är problematisk ur rättssäkerhetsynpunkt. Medlemsstaterna i EU är inte förpliktade att införa regler om informationsföreläggande mot privatpersoner. Trots att Sverige inte hade någon skyldighet till det infördes lagstiftning som enligt min mening ger upphovsrättsorganisationer närmast polisiära befogenheter. Genom lagändringarna togs flera steg som underlättar för rättighetshavare att själva driva rättsprocesser, något som i praktiken ersätter den roll som polis och åklagare tidigare haft i upphovsrättsmål.

Enskilda riskerar efter en förlust i en domstolsprocess att få betala stora skadestånd och höga rättegångskostnader. Mot denna bakgrund kan människor vid hot om stämning komma att betala stora belopp trots att de är oskyldiga.

Enligt dagens rättspraxis har innehavaren av ett Internetabonnemang bevisbördan för att han eller hon inte har genomfört en olaglig fildelning som registrerats på dennes IP-adress. Jag anser att denna utveckling är oroväckande för rättssäkerheten eftersom det är enkelt att använda sig av andras nätverk och datorer. Därför bör regeringen snarast tillsätta en utredning för att se hur Internetanvändares integritet och rätt till privatliv kan stärkas i svensk lagstiftning.

Åklagare och polis kommer att behöva lägga ned utredningar om allvarliga brott eftersom Internetbolagen efter lagändringarna inte längre sparar uppgifter om sina kunder särskilt länge. Effekten blir alltså att utredningar om allvarliga brott försvåras.

Enligt min mening finns det en djupgående motsättning mellan regeringens jakt på fildelare och övrig brottsbekämpning på Internet. Effekterna av lagändringarna befaras omfatta bl.a. ett utökat användande av anonymitetstjänster och s.k. darknets, vilket riskerar att innebära att bl.a. terrorism, pornografibrott och narkotikabrott blir omöjliga att spåra.

De förändringar av upphovsrättslagen som beslutades av riksdagen i februari 2009 bör enligt min mening upphävas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag härom.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2009/10:N316 (mp), som sin mening ge regeringen till känna.

4. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet, punkt 7 – motiveringen (s)

av Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Krister Örnfrjäder (s), Börje Vestlund (s), Renée Jeryd (s) och Eva-Lena Jansson (s).

Ställningstagande

Det huvudsakliga syftet med det civilrättsliga sanktionsdirektivet var att komma åt den fildelning som sker i kommersiell skala.

Vi anser att det finns stor anledning att följa upp huruvida det uppstår situationer där personer drabbas av att deras Internetabonnemang har missbrukats av någon annan för illegal fildelning. Enligt vår mening borde den uppföljningen göras av en oberoende granskare. Vi har därför föreslagit att en integritetsombudsman ska inrättas, bl.a. för att följa upp tillämpningen av lagen på detta område. Det är särskilt angeläget med proportionalitet när det som i detta fall gäller civilrättsliga processer där resursstarka organisationer kan komma att ställas mot enskilda individer.

Enligt vår mening bör lagstiftaren inte ställa alltför långtgående krav på den enskilde att skydda sig mot otillåtna nyttjanden av den egna Internetuppkopplingen. Möjligheten att använda en annan persons trådlösa uppkoppling för t.ex. illegal fildelning kommer nog tyvärr alltid att finnas,

oavsett de säkerhetssystem som den enskilde använder sig av. Rättssäkerheten för den enskilde Internetanvändaren måste säkerställas vid en domstolsprocess och eventuella skadeståndskrav.

Möjligheten att få ut den faktiska identiteten bakom en särskild IP-adress innebär att en persons Internetvanor kan komma att kartläggas. Det görs därmed ett mycket omfattande intrång i den personliga sfären. Allt fler tillbringar alltmer tid på nätet, och genom en kartläggning kan därför en mycket omfattande bild av en persons vanor samlas in. Detta gäller inte bara i fråga om upphovsrättsskyddat material utan även vad gäller t.ex. vilka forum en person deltar i och med vilka det sker interaktiva samtal. Skadan, eller kränkningen, om en sådan kartläggning skulle komma ut, måste bedömas som mycket stor för den enskilde. Datainspektionen ska visserligen övervaka att bestämmelserna i personuppgiftslagen tillämpas men vi anser att det krävs mer långtgående åtgärder för att säkerställa skyddet för den personliga integriteten. Vi tänker särskilt på det fall att åtgärder kommer att företas mot en och samma person gällande flera olika rättighetshavares verk. Utifrån vad som anförts tidigare om inrättande av en integritetsombudman skulle Internetanvändares integritet kunna stärkas (bet. 2008/09:NU11, res. 2 samt bet. 2009/10:KU1, särskilt ytr. 1).

Utskottet har ännu inte fått någon uppföljning av lagen trots att det utlovats återkommande rapporter om detta.

Vi delar den oro som motionärerna ger uttryck för i motion 2009/10: N316 (mp) men anser att de förändringar av upphovsrättslagen som beslutades av riksdagen i februari 2009 inte ska upphävas. Vi vill samtidigt betona vikten av att en uppföljning görs av lagstiftningen i enlighet med vad vi anförde ovan. Motionen avstyrks därmed.

5. Det civilrättsliga sanktionsdirektivet, punkt 7 – motiveringen (v)

av Kent Persson (v).

Ställningstagande

Upphovsrättsinnehavare har ett legitimt krav på att få ersättning för sina verk. Det är emellertid viktigt att de åtgärder som vidtas för att skydda upphovsrätten balanseras mot intresset av att skydda den personliga integriteten. Jag anser att det i första hand är viktigt att komma åt dem som i kommersiellt syfte tillgängliggör upphovsrättsskyddat material. Den som använder Internet i övrigt för fildelning ska inte behöva känna sig övervakad. Hänsyn måste tas till att privatpersoners Internetabonnemang kan ha missbrukats av någon annan. Rättssäkerheten för enskilda behöver stärkas. Enligt min mening är det viktigt att det finns en rimlig proportion mellan

den vidtagna åtgärden och den skada brottet kan ha åsamkat. Det är särskilt angeläget med proportionalitet i civilrättsliga processer där resursstarka organisationer kan komma att ställas mot enskilda individer.

Utöver regeringens uppföljning av de genomförda lagändringarna i bl.a. upphovsrättslagen har det tidigare föreslagits att det ska inrättas en integritetsombudsman. Integritetsombudsmannen kan bl.a. följa upp lagstiftningen på detta område.

I enlighet med vad som tidigare föreslagits (bet. 2008/09:NU11 res. 8) anser jag även att en upphovsrättskommission bör tillsättas. Den snabba tekniska utvecklingen för med sig såväl hot som möjligheter för både kulturellt verksamma och för konsumenter. Denna utveckling måste följas aktivt. Integritetsfrågor måste vara ett integrerat förhållningssätt i hela processen.

Som framhålls i motion 2009/10:N316 (mp) har flera steg tagits genom lagändringarna för att underlätta för rättighetshavare att själva driva rättsprocesser, något som i praktiken ersätter den roll som polis och åklagare tidigare haft. Vidare anser jag att risken att drabbas ekonomiskt kan öppna för stora skadeståndskrav, som kan upplevas som utpressning, och driva fram orättfärdiga förlikningar. I likhet med motionärerna anser jag att det finns en djupgående motsättning mellan regeringens jakt på fildelare och övrig brottsbekämpning på Internet och att effekterna av lagändringarna kan befaras omfatta bl.a. ett utökat användande av anonymitetstjänster, vilket kan befaras innebära att olika typer av grov brottslighet blir omöjliga att spåra. Trots att min grundsyn i stort överensstämmer med motionärernas uppfattning i dessa frågor anser jag att riksdagen i nuläget inte behöver göra ett uttalande i enlighet med vad motionärerna förordar. Motionen avstyrks därmed.

6. Leverantörsneutralitet, punkt 8 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N489.

Ställningstagande

Frågan om leverantörsneutralitet för Internetleverantörer är enligt min mening otillräckligt belyst och förtjänar noggrannare studier. Som anförs i motion 2009/10:N489 (fp) är en viktig princip i bekämpandet av brott att ansvaret begränsas till dem som rimligen bör kunna förutse och vidta åtgärder mot att oförskyllt medverka till brott. Med hänsyn till den rätt till informationsfrihet och fri kommunikation som finns är det viktigt att leve-

rantörsföretag inte hålls ansvariga för att ha distribuerat visst innehåll eller åläggs att granska det. Att utföra de ingrepp i informationsfriheten som brottsbekämpande myndigheter kan ges tillåtelse till, är reserverat för dessa myndigheter. "Leverantörsneutralitet" är, som motionären påpekar, central för att upprätthålla balansen mellan medborgarnas fri- och rättigheter å ena sidan och de brottsbekämpande myndigheternas effektivitet å andra sidan. I likhet med motionären anser jag att det under senare år har tillkommit lagstiftning som hotar att nagga leverantörernas ansvarsfrihet i kanten. Jag delar därför motionärens uppfattning om behovet av en samlad översyn av berörda bestämmelser i upphovsrättslagen samt i lagen om elektronisk kommunikation och personuppgiftslagen för att bättre skydda den enskildes informationsfrihet och stärka Internetleverantörernas neutralitet.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2009/10:N489 (fp), som sin mening ge regeringen till känna.

7. Legalisering av söktjänster på Internet, punkt 9 (mp)

av Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N285.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna anser jag att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag där det framgår att det i Sverige är lagligt att bedriva söktjänster på Internet.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till motion 2009/10:N285 (mp), som sin mening ge regeringen till känna.

8. Handelsavtal mot piratkopiering och varumärkesförfalskning (ACTA), punkt 10 (v, mp)

av Kent Persson (v) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:N363 yrkandena 1–3, 2008/09:N433 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:N368 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

I likhet med motionärerna anser vi att det är viktigt att förhandlingarna om ACTA sker i öppenhet och att Sverige bör verka för att så blir fallet. Det är på grund av sekretess omöjligt för utomstående att få exakt information om vad förhandlingarna rör och vilka förslag som läggs fram. Det finns inte några begränsningar för vilka förslag som kan föras fram i förhandlingsprocessen. Enligt vår mening finns det en risk för att starka intressen använder avtalet för att driva sina egna agendor. Eftersom ACTA-förhandlingarna är slutna är det viktigt att de inte resulterar i en överenskommelse som kräver svenska lagändringar.

Det bör säkerställas att det inte sluts något avtal som innebär inskränkningar i den svenska yttrande- och informationsfriheten, vare sig genom censur eller genom att användare blockeras från Internet. Regeringen bör agera för att avtalet inte ska innebära krav på ytterligare integritetskränkande åtgärder vid gränskontroller eller på Internet. Regeringen bör dels offentliggöra så mycket den kan om förhandlingarna, dels verka inom EU för en öppenhet kring förhandlingarna. Regeringen bör även verka för att avtalet inte försämrar tillgången till billiga mediciner i fattiga länder.

Vad som nu anförts bör riksdagen, med bifall till här behandlade motioner, som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. **Leverantörsneutralitet, punkt 8 (s)**

Tomas Eneroth (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Krister Örnfjäder (s), Börje Vestlund (s), Renée Jeryd (s) och Eva-Lena Jansson (s) anför:

Det är väsentligt att grundlagens principer om rätten till fri och skyddad kommunikation värnas. Det är även viktigt att det finns en balans mellan de åtgärder som vidtas för att skydda upphovsrätten och skyddet för den personliga integriteten. Som vi tidigare anfört anser vi att en integritetsombudsman bör inrättas. Integritetsombudsmannen bör i första hand arbeta förebyggande i syfte att värna den personliga integriteten. Integritetsombudsmannen kan göra en oberoende översyn av hur olika lagstiftningar påverkar den personliga integriteten. I enlighet med vad vi tidigare föreslagit borde även en upphovsrättskommission tillsättas för att belysa frågor om upphovsrätt, fildelning, teknisk utveckling och personlig integritet. Kommissionen bör ha ett vittomfattande uppdrag att se över hela det upphovsrättsliga systemet och därvid ha som uppgift att se till att lagstiftningen anpassas till tiden, inte bara i tekniskt hänseende. Vi anser det vara en viktig aspekt att lagstiftningen måste uppfattas som rättvis av så många som möjligt.

2. **Leverantörsneutralitet, punkt 8 (v)**

Kent Persson (v) anför:

Det är väsentligt att grundlagens principer om rätten till fri och skyddad kommunikation värnas. Det är även viktigt att det finns en balans mellan de åtgärder som vidtas för att skydda upphovsrätten och skyddet för den personliga integriteten. Som jag tidigare anfört anser jag att en integritetsombudsman bör inrättas. Integritetsombudsmannen bör i första hand arbeta förebyggande i syfte att värna den personliga integriteten. Integritetsombudsmannen kan göra en oberoende översyn av hur olika lagstiftningar påverkar den personliga integriteten.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09: MJ459 av Lars Ohly m.fl. (v):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändrad EU-lagstiftning på patentområdet för att lättare sprida grön teknologi.

2008/09: N281 av Louise Malmström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla entreprenörsklimatet i landet och förenkla processen vad gäller patentansökan samt om andra hinder för utvecklandet av nya idéer.

2008/09: N330 av Andreas Norlén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av svenska företags möjligheter att försvara sina patent i internationella patenttvister.

2008/09: N363 av Max Andersson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av öppenhet i processen kring ACTA.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ACTA inte ska innehålla krav på åtgärder som kränker den personliga integriteten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ACTA inte ska försämra tillgången till billiga mediciner i fattiga länder.

2008/09: N383 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett gemensamt EU-patent.

2008/09: N417 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arenarättigheter för evenemang som i dag saknar upphovsrätt.

2008/09:N433 av Karl Sigfrid m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att ACTA-avtalet förhandlas fram i full öppenhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör säkerställa att det inte sluts ett ACTA-avtal som medför censur, avstängningar från Internet eller andra inskränkningar av yttrande- och informationsfriheten.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av den patent- och immaterialrättsliga lagstiftningen för att göra det lättare att sprida grön teknologi till utvecklingsländer.

2009/10:N244 av Kenneth Johansson och Johan Linander (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om behovet av strategisk forskning angående förändringar i nuvarande patentsystem.

2009/10:N265 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda alternativa betalningsformer på Internet för att skydda immateriella äganderätter.

2009/10:N268 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett statligt bolag för att värna svenska patent.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade möjligheter att väcka åtal för patentintrång.

2009/10:N285 av Lage Rahm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram förslag till lagändring som innebär att söktjänster på Internet legaliseras.

2009/10:N294 av Annicka Engblom och Andreas Norlén (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slutande av mellanstatliga avtal om skiljedomsförfarande vid patenträttstvister mellan svenska och utländska patentinnehavare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning av möjligheterna för uppfinnare och innovatörer att kunna hävda sitt patent utomlands genom en försäkringsmodell med statliga garantier.

2009/10:N316 av Lage Rahm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den s.k. Ipredlagen.
2. Riksdagen beslutar att upphäva de förändringar av lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk som gjordes av riksdagen den 25 februari 2009.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se hur Internetanvändares integritet och rätt till privatliv kan stärkas i svensk lagstiftning.

2009/10:N343 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arenarättigheter för evenemang som i dag saknar upphovsrätt.

2009/10:N368 av Karl Sigfrid och Finn Bengtsson (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att ACTA-avtalet förhandlas fram i full öppenhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör säkerställa att det inte sluts ett ACTA-avtal som medför censur, avstängningar från Internet eller andra inskränkningar av yttrande- och informationsfriheten.

2009/10:N372 av Staffan Appelros (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över privatkopieringsersättningen.

2009/10:N393 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra de ekonomiska möjligheterna för patenthavare att i domstol skydda sig mot patentintrång.

2009/10:N489 av Camilla Lindberg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning av förtydligad leverantörsneutralitet.